

Vitaliteit sportverenigingen Dordrecht 2022

Marthe Westerbroek
Janine van Kalmthout

mulier instituut

1. Samenvatting
2. Inleiding
3. Organisatiekracht
 1. Accommodatie
 2. Beleid
 3. Financiën
 4. Leden
 5. Kader
4. Maatschappelijke oriëntatie
 1. Samenwerking
 2. Aanbod
 3. Maatschappelijke betrokkenheid
5. Vitaliteit
6. Nationaal Sportakkoord
 1. Vaardig in bewegen
 2. Positieve sportcultuur
 3. Inclusief sporten en bewegen
 4. Duurzame sportinfrastructuur
7. Conclusies
8. Aanbevelingen
9. Bijlagen
 1. Responsoverzicht
 2. Methodiek

1. Inleiding

De doelstelling van dit verenigingsonderzoek is de vitaliteit van de sportverenigingen in de gemeente Dordrecht in kaart te brengen. De monitor geeft de gemeente inzicht in het functioneren van de sportverenigingen, de maatschappelijke rol die zij (willen) vervullen en eventuele bedreigingen voor hun toekomstbestendigheid.

De resultaten van dit onderzoek vergelijken we met landelijke cijfers, zodat we de situatie van de verenigingen in de gemeente Dordrecht kunnen afzetten tegen landelijke ontwikkelingen. De resultaten van het onderzoek kunnen de gemeente helpen bij het maken van keuzes in het ondersteuningsbeleid dat zij voor de sportverenigingen voert.

Onderzoeksopzet

Voor de lokale monitor in de gemeente Dordrecht sluiten we zoveel mogelijk aan bij de vitaliteitsindex van de landelijke verenigingsmonitor van het Mulier Instituut. In de lokale monitor hebben we aandacht voor de kernthema's: het ledenbestand, de ervaren knelpunten, de samenwerkingspartners, het beleid, de financiën, het (vrijwilligers)kader en de accommodatie. Deze punten bepalen mede de vitaliteit van de sportverenigingen. Uitgangspunt is het basismodel vitale sportclubs (Lucassen & Van Kalmthout (red.), 2015). Deze vitaliteit bestaat uit de organisatiekracht en de maatschappelijke oriëntatie van de verenigingen.

We hebben de is afgenomen in de vorm van een webenquête. De gemeente heeft in samenwerking met het Mulier Instituut in totaal 67 sportverenigingen in de gemeente Dordrecht voor dit onderzoek uitgenodigd. De dataverzameling vond plaats van 1 november t/m 6 december 2022.

We hebben de resultaten van 52 sportverenigingen geanalyseerd, een nettorespons van 78 procent. Op basis van de grootte van de verenigingen en het type sport vormt de responsgroep een goede afspiegeling van alle sportverenigingen in de gemeente Dordrecht (zie bijlage 1). De hoge(re) respons in 2022 maakt dat dit onderzoek een beter beeld van de vitaliteit van de sportverenigingen in Dordrecht geeft dan in 2021.

In 2021 is namelijk eenzelfde onderzoek uitgevoerd in Dordrecht. 38 verenigingen hebben zowel de vragenlijst in 2021 als die in 2022 ingevuld. In 2022 hebben veertien andere verenigingen dan in 2021 de vragenlijst ingevuld (26% van de responsgroep). Ondanks dat beide responsgroepen vergelijkbaar zijn naar grootte en type sport (binnen-/buitensport), zijn de resultaten uit beide jaren niet direct vergelijkbaar zijn en kun je niet zomaar spreken van een ontwikkeling in vitaliteit. De eventuele verschillen tussen de jaren worden deels bepaald door de aanwezigheid van een aantal 'nieuwe' verenigingen in het onderzoek.

De cijfers in de figuren en tabellen ronden we af op hele getallen. Het kan in enkele gevallen voorkomen dat de uitkomsten daardoor niet exact optellen tot 100 procent.

Leeswijzer

In deze rapportage beschrijven we de vitaliteit van de sportverenigingen in de gemeente Dordrecht. Eerst bespreken we de organisatiekracht en vervolgens de maatschappelijke oriëntatie van de verenigingen. Daarna schetsen we aan de hand van de organisatiekracht en de maatschappelijke oriëntatie een totaalbeeld van de vitaliteit van de verenigingen in de gemeente Dordrecht. Vervolgens gaan we in op de ambities in het kader van het Nationaal Sportakkoord. De rapportage eindigt met enkele conclusies en aanbevelingen die voortvloeien uit het onderzoek.

2. Organisatiekracht

De organisatiekracht van de sportvereniging definiëren we als de mate waarin de vereniging in staat is om haar sportaanbod voor de (potentiële) leden te organiseren. Deze index bestaat uit vijf criteria: leden, kader, accommodatie, financiën en beleid. De score per criterium delen we in als onvoldoende, matig, voldoende of goed. De scores op alle criteria bepalen samen de uiteindelijke organisatiekracht van de vereniging. Meer uitleg over deze methode staat in bijlage 2.

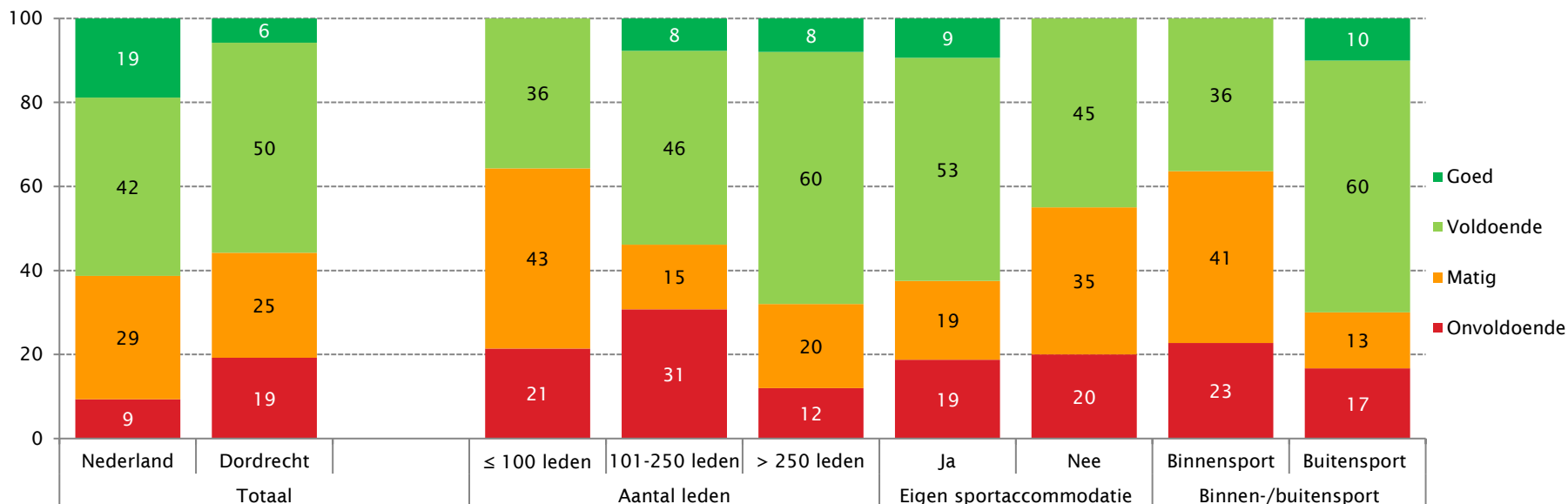
Ruim de helft van de verenigingen organisatiekrachtig

Ruim de helft van de verenigingen in de gemeente Dordrecht scoort 'voldoende' tot 'goed' op de index organisatiekracht (56%, figuur 2.1). Ruim

vier op de tien verenigingen scoren matig of onvoldoende (44%). Dit zijn voornamelijk kleine verenigingen (64%, ≤ 100 leden) en middelgrote verenigingen (46%, 101-250 leden). Hiernaast hebben met name binnensportverenigingen (64%) en verenigingen zonder eigen accommodatie (55%) moeite om het sportaanbod te organiseren.

De organisatiekracht is in vergelijking met 2021 iets afgenomen. Bij 16 van de 38 verenigingen (42%) die zowel in 2021 als 2022 deelnamen, is de organisatiekracht afgenomen. Bij 19 verenigingen is de score gelijk gebleven. Ook in 2021 was de organisatiekracht bij met name kleine verenigingen en binnensportverenigingen zorgelijk.

Figuur 2.1 Organisatiekracht sportverenigingen gemeente Dordrecht (% verenigingen, n=52)

Aandachtspunten gemeente Dordrecht

Het criterium leden scoort het hoogst op het gebied van organisatiekracht (figuur 2.2). De meerderheid van de verenigingen (80%) scoort voldoende tot goed op dit criterium. Landelijk is dit bij 71 procent van de verenigingen het geval.

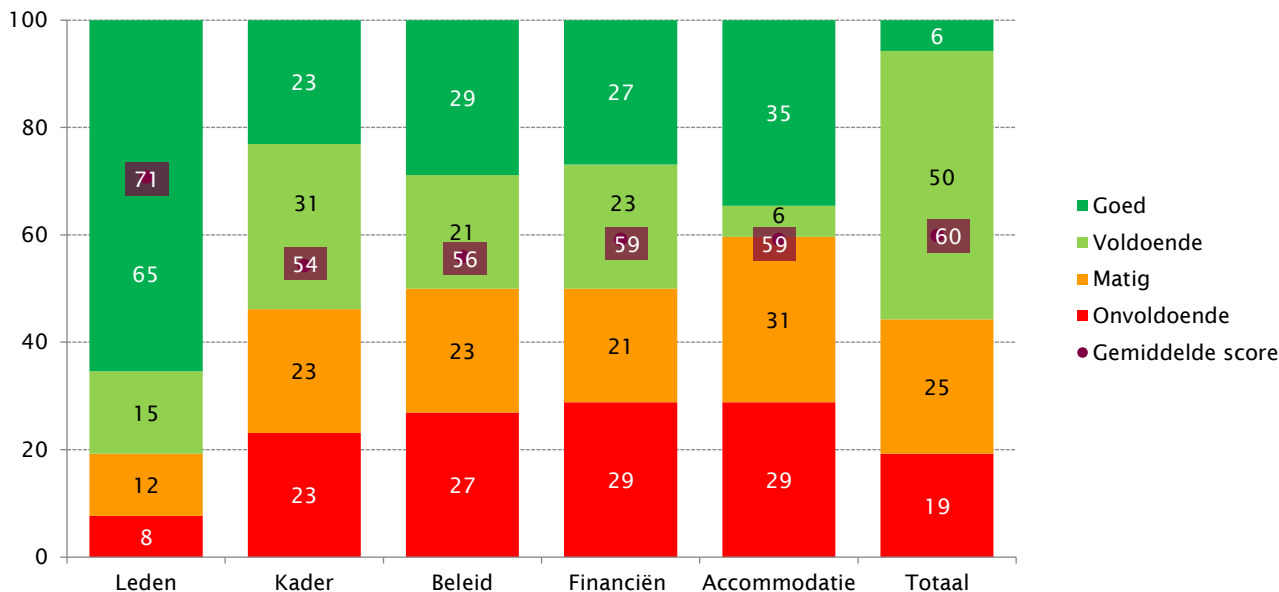
De verenigingen in Dordrecht scoren het laagst op de criteria accommodatie (29% onvoldoende en 31% matig). Vergeleken met de landelijke cijfers (17% onvoldoende en 14% matig) scoren de verenigingen op dit gebied aanzienlijk lager. Binnensporten scoren vaker onvoldoende of matig dan buitensporten.

Op het criterium financiën scoort 50 procent van de verenigingen

onvoldoende of matig. In vergelijking met de landelijke cijfers (26% onvoldoende en 14% matig) scoren verenigingen in de gemeente Dordrecht vaker onvoldoende en matig op dit punt. Voornamelijk kleine (64%) en middelgrote verenigingen (62%) scoren onvoldoende of matig op het gebied van financiën.

Het criterium beleid vormt een nieuw aandachtspunt voor de verenigingen in Dordrecht. In 2021 scoorde een kwart van de verenigingen matig of onvoldoende op dit criterium; in de huidige monitor is dit 50 procent. Verenigingen zonder eigen accommodatie (35%), kleine verenigingen (36%) en binnensportverenigingen (33%) scoren vaker onvoldoende op dit punt dan verenigingen met een eigen accommodatie (22%), (middel)grote verenigingen (24%) en buitensportverenigingen (18%).

Figuur 2.2 Verdeling scores op criteria van organisatiekracht (% verenigingen, n=52)

2.1 Accommodatie

Drie op de vijf sportverenigingen in de responsgroep beschikken over een eigen sportaccommodatie en kantine; 6 procent heeft alleen een eigen kantine (niet in figuur). 33 procent heeft geen eigen sportaccommodatie of -complex en geen eigen kantine.

Zorgen over accommodatie niet minder dan in 2021

De verenigingen in de gemeente Dordrecht zijn over het algemeen tevreden over de accommodatie waar zij gebruik van maken. Bijna één op de vijf verenigingen in Dordrecht geeft aan dat de beschikbaarheid van de huidige accommodatie met het oog op de toekomst onvoldoende is (19%); een kwart maakt zich hier zorgen over (zie figuur 2.3). Deze zorgen zijn in Dordrecht groter dan landelijk (twee keer 13%).

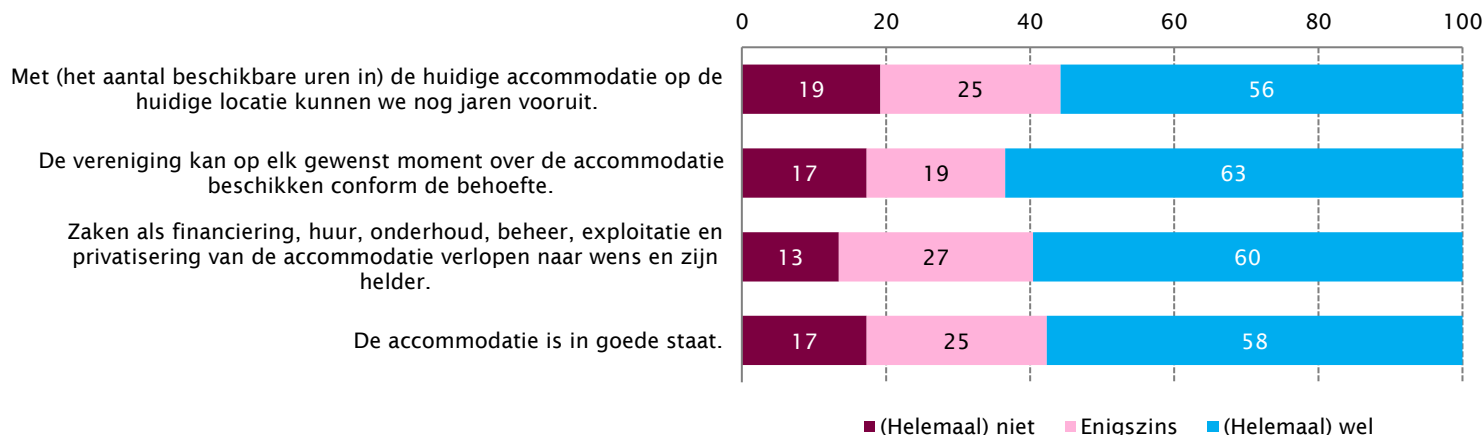
17 procent van de verenigingen heeft op dit moment onvoldoende beschikking over een geschikte accommodatie. Bij 19 procent is dit enigszins een probleem. Voornamelijk kleine verenigingen (21%),

binnensportverenigingen (18%) en verenigingen zonder eigen accommodatie (33%) geven aan niet op elk gewenst gebruik te kunnen maken van de accommodatie.

Drie op de vijf verenigingen vinden dat zaken als financiering, huur, onderhoud, beheer, exploitatie en privatisering van de accommodatie naar wens verlopen en helder zijn. In vergelijking met 2021 is dit iets lager. Het zijn vaker buitensport- dan binnensportverenigingen die vinden dat deze zaken goed zijn geregeld.

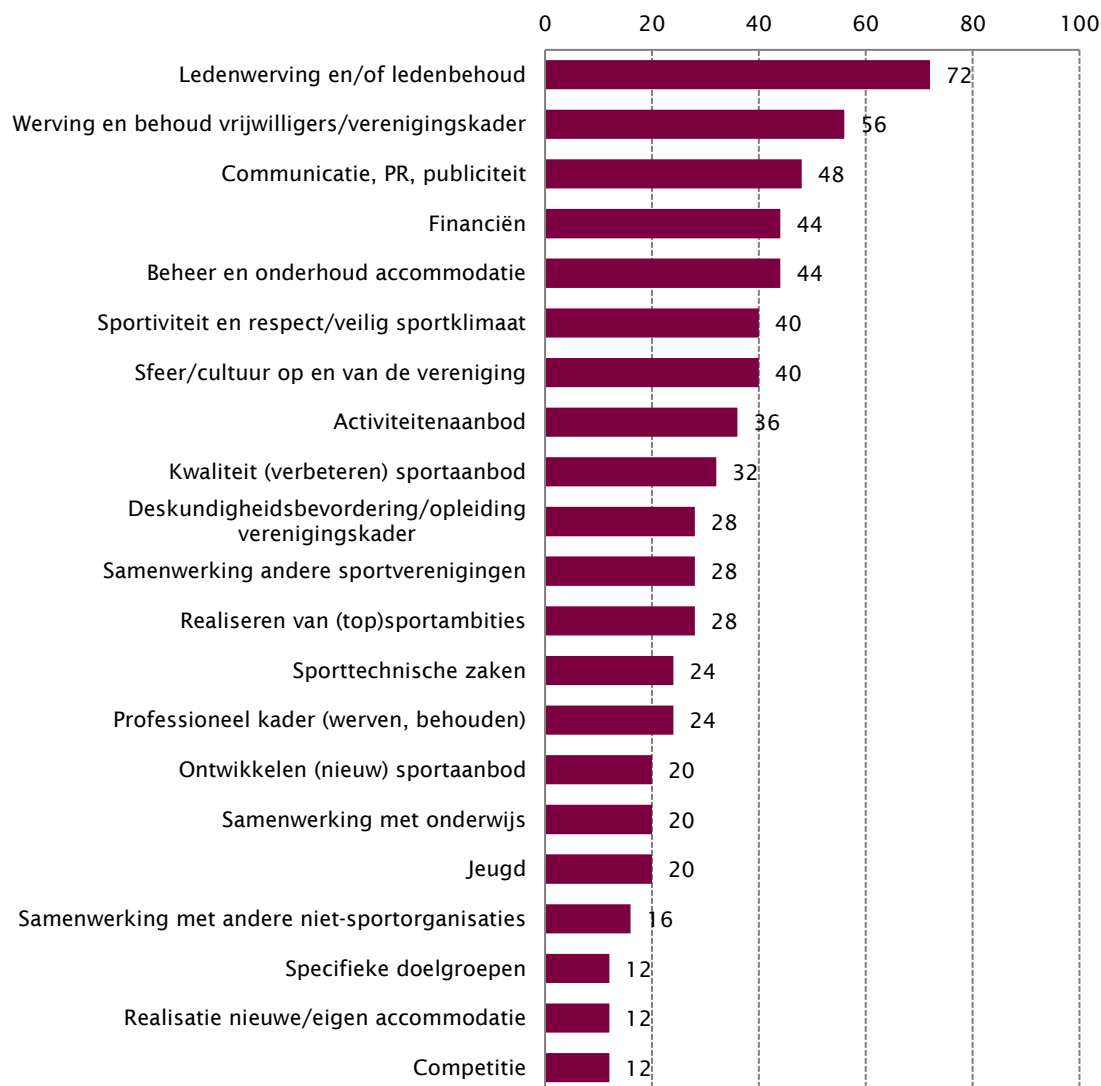
Een vijfde van de verenigingen geeft aan dat de accommodatie niet in goede staat is (17%); een kwart maakt zich hier enigszins zorgen over (25%). Dit is hoger dan landelijk (respectievelijk 12% en 14%). Ook in onderzoek naar accommodatiebeleid in de gemeente Dordrecht worden zorgen beschreven over de kwaliteit en toekomstbestendigheid van de sportaccommodaties in Dordrecht.

Figuur 2.3 Stellingen over onderhoud en staat accommodatie volgens verenigingen in Dordrecht (% verenigingen, n=52)

2.2 Beleid

Figuur 2.4 Onderwerpen beleidsplannen afgelopen vier jaar (% verenigingen dat plannen op papier heeft, meerdere antwoorden mogelijk, n=25)

Helft van de verenigingen werkt planmatig

De helft van de verenigingen in de gemeente Dordrecht (48%) heeft in de afgelopen vier jaar nieuwe voornemens of plannen op papier gezet voor het functioneren van de vereniging (niet in figuur). Dit is vergelijkbaar met het landelijke percentage (46%).

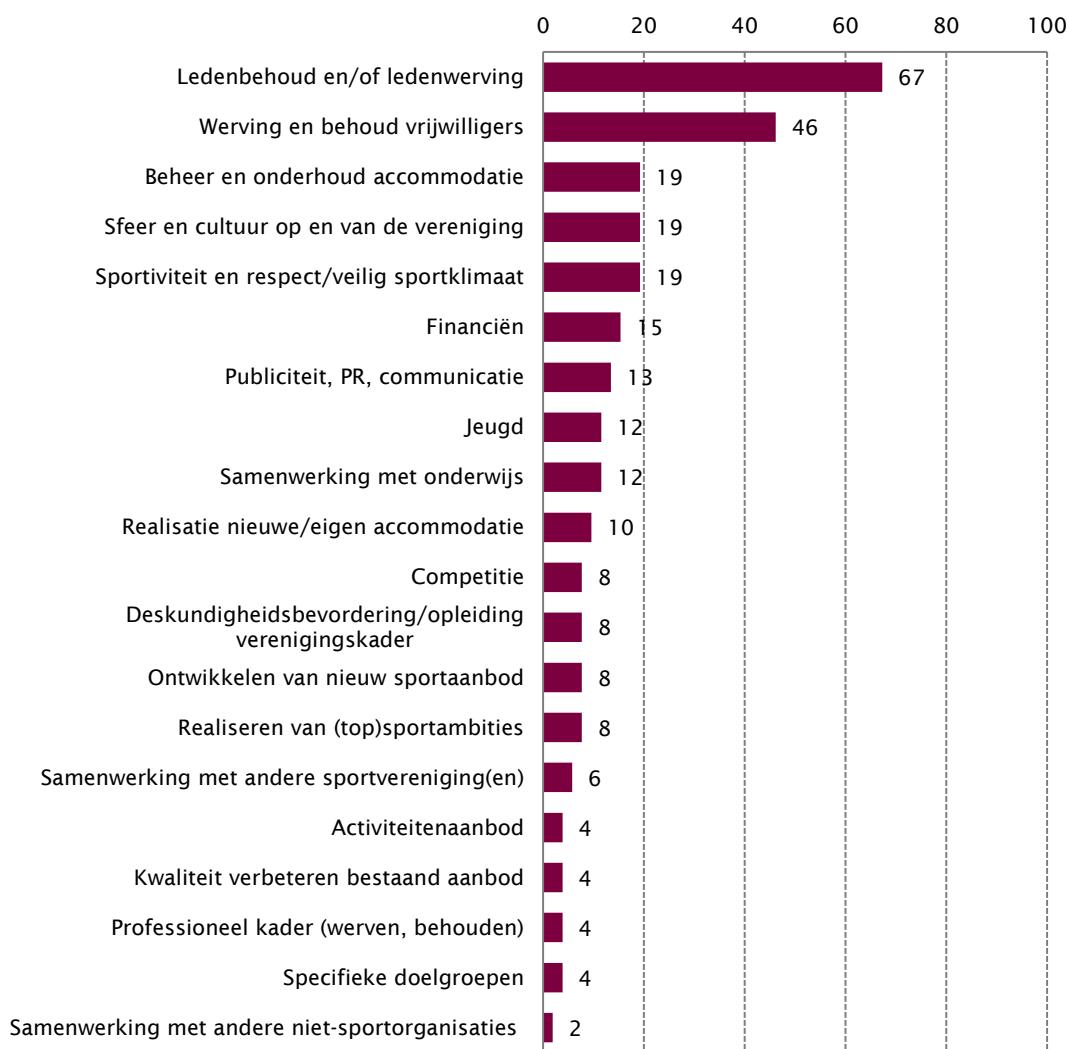
Nieuwe focus in de beleidsplannen

Ledenwerving en/of ledenbehoud is het belangrijkste onderwerp in de beleidsplannen (figuur 2.4). Dit is in 2022 vaker onderwerp in een beleidsplan dan in 2021 (72% vs. 52%). Dit komt mogelijk omdat in 2021 drie kwart van de verenigingen dit thema als speerpunt voor het komende jaar heeft benoemd.

In 2021 was het thema sfeer/cultuur van de vereniging het belangrijkste onderwerp in de beleidsplannen (57%). In de huidige monitor is dit bij twee vijfde van de verenigingen een onderwerp in het beleidsplan. Landelijk zijn werving en behoud van leden en vrijwilligers de belangrijkste thema's in beleidsplannen, samen met financiën en sporttechnische zaken.

Samenwerking met andere sportverenigingen, beheer en onderhoud van de accommodatie en activiteiten zijn meer in het beleid van de verenigingen opgenomen dan in 2021. Jeugd is een minder voorkomend thema in de beleidsplannen van de verenigingen.

Figuur 2.5 Speerpunten voor komend jaar (% verenigingen, meerdere antwoorden mogelijk, n=52)

Leden belangrijkste speerpunt voor komend jaar

Behoud en werving van leden is komend jaar het belangrijkste thema waar bestuursleden zich voor willen inzetten. Bij 67 procent van de verenigingen in de gemeente Dordrecht staat dit thema het komende jaar op de agenda (figuur 2.5). Ook in 2021 was dit het belangrijkste speerpunt, gevolgd door werving en behoud van vrijwilligers.

Vrijwilligers belangrijker voor grote clubs

Het werven en behouden van vrijwilligers heeft bij bijna de helft van de verenigingen in de gemeente Dordrecht (46%) komend jaar de aandacht. Dit speelt voornamelijk bij grote (60%) en middelgrote verenigingen (54%).

Vergelijkbaar met 2021 is de beleidsmatige inzet op het vergroten van het aantal samenwerkingsverbanden en op nieuw/verbeterd aanbod beperkt bij verenigingen in de gemeente Dordrecht.

Knelpunten

De meeste verenigingen in de gemeente Dordrecht (92%) geven aan één of meer knelpunten te ervaren.

Meeste zorgen over ledenontwikkeling

Het belangrijkste knelpunt dat de verenigingen ervaren is op het gebied van kader (31%, figuur 2.6). In 2021 was het thema leden het meest ervaren knelpunt (36%). Nu ervaart een kwart van de verenigingen dit als belangrijkste knelpunt.

Grote verenigingen noemen kader het vaakst als belangrijkste knelpunt (36%). Middelgrote verenigingen noemen leden het meest (38%). Voor kleine verenigingen vormen financiën het belangrijkste knelpunt (29%).

Verenigingen kregen de mogelijkheid om maximaal drie knelpunten aan te geven. Een compleet beeld van de knelpunten van verenigingen ontstaat wanneer we alle knelpunten die verenigingen hebben genoemd bij elkaar

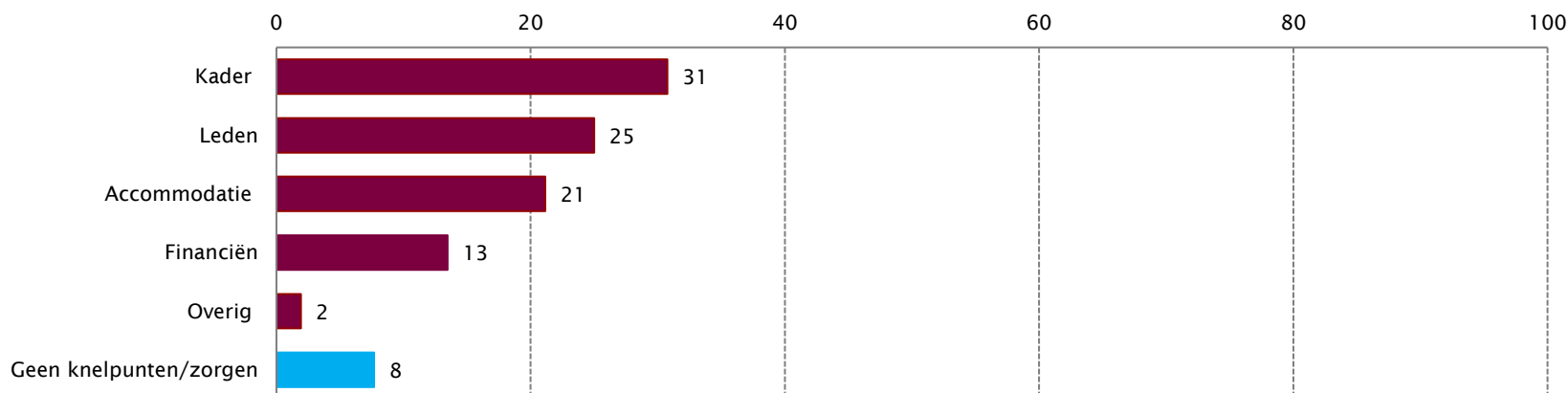
optellen. Dan noemen verenigingen kader het meest als knelpunt, gevolgd door leden, accommodatie en financiën.

Wat betreft kader maken verenigingen zich het meest zorgen over het tekort aan vrijwilligers en het vinden van geschikte bestuursleden en vrijwilligers. Bij leden gaat het vooral om de geringe aanwas van leden en het behoud van leden en teams.

Aandacht voor knelpunten

De speerpunten en beleidsplannen van de verenigingen in gemeente Dordrecht zijn voornamelijk gericht op ledenbehoud en/of -werving en de werving van vrijwilligers/verenigingskader (zie figuur 2.4 en 2.5). Dit komt overeen met de ervaren knelpunten. Net als in 2021 is het opvallend dat de verenigingen wel het best scoren op de organisatiecriteria leden en kader (zie figuur 2.2.), ondanks dat dit voor veel verenigingen de twee belangrijke knelpunten zijn.

Figuur 2.6 Belangrijkste knelpunt voor verenigingen (% verenigingen, n=52)

Verenigingen positief over interne samenwerking

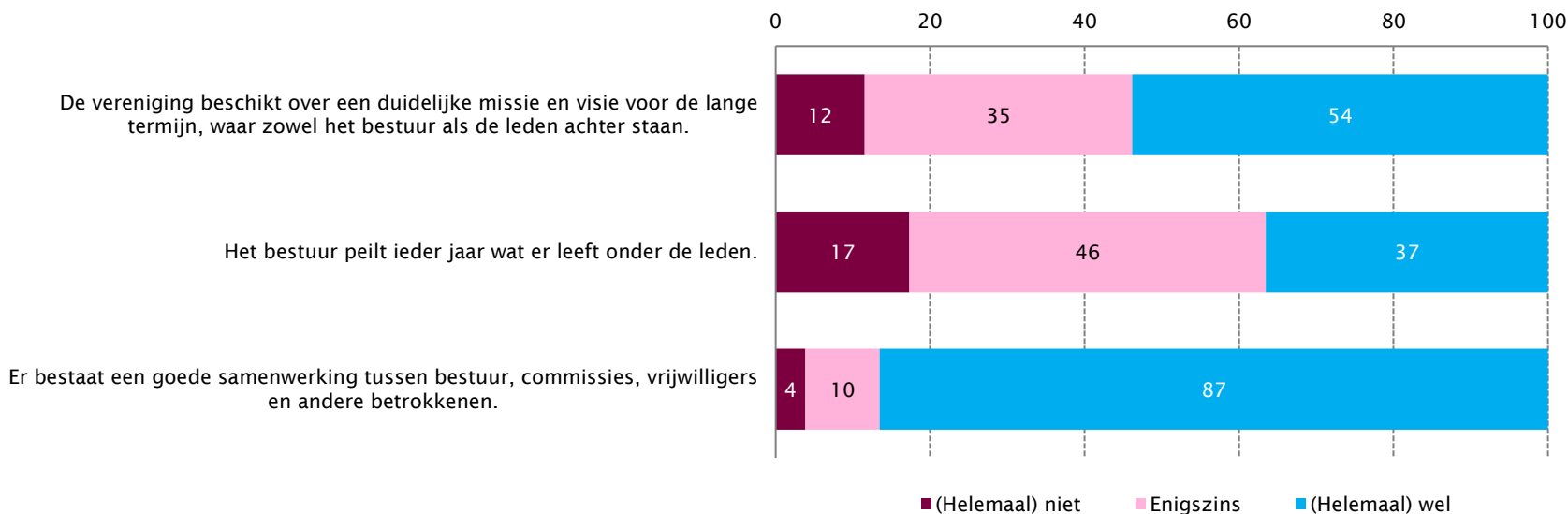
Bijna negen op de tien verenigingen vinden dat sprake is van een goede samenwerking tussen bestuur, commissies, vrijwilligers en andere betrokkenen (87%, figuur 2.7).

Ruim een derde van de sportverenigingen in Dordrecht heeft zicht op wat er onder de leden leeft. Deze groep is beduidend kleiner dan in 2021. Toen gaf drie kwart van de verenigingen aan ieder jaar te peilen wat er leeft onder de leden.

Meerderheid verenigingen heeft missie en visie

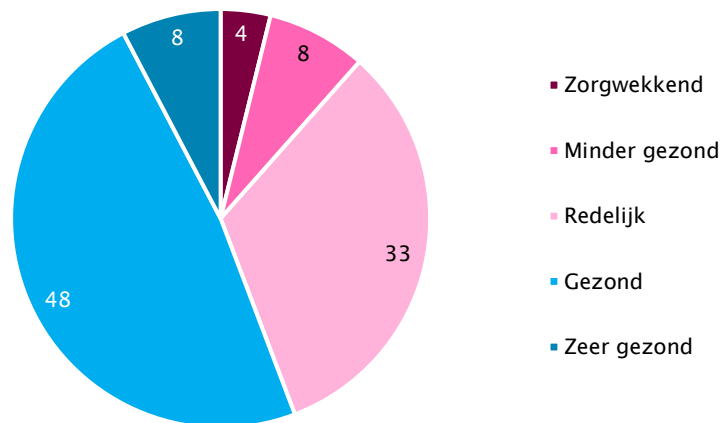
Meer dan de helft (54%) van de verenigingen in de responsgroep geeft aan over een duidelijke missie en visie voor de lange termijn te beschikken waar zowel het bestuur als de leden achter staan (figuur 2.7). Dit is vergelijkbaar met het landelijke percentage (55%). Het is lager dan in 2021. Met name de kleine verenigingen in Dordrecht geven aan (helemaal) niet over een duidelijke missie en visie te beschikken (28%).

Figuur 2.7 Stellingen over visie en interne samenwerking (% verenigingen, n=52)

2.3 Financiën

Figuur 2.8 Eigen inschatting financiële positie van verenigingen
(% verenigingen, n=52)

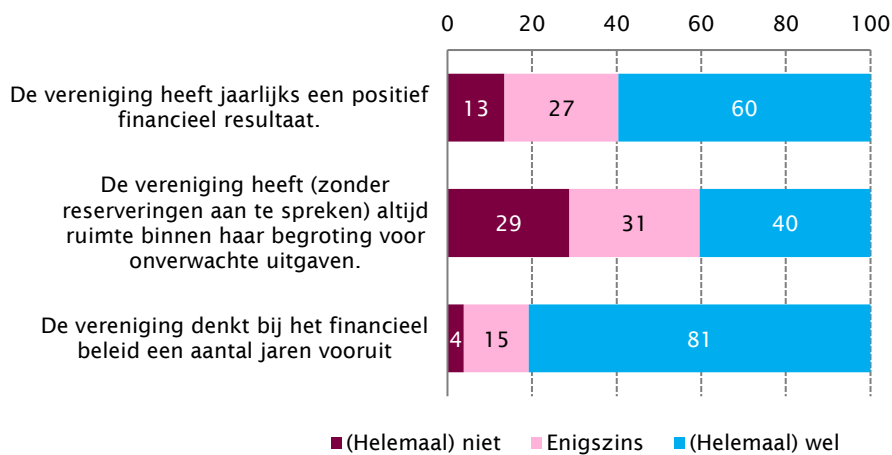
Gezonde financiële positie bij ruim de helft van de verenigingen

Ruim de helft van de verenigingen beschrijft de financiële positie van de vereniging als (zeer) gezond (56%, figuur 2.8). Landelijk spreekt drie kwart van de verenigingen van een (zeer) gezonde financiële positie.

Minder verenigingen met ruimte voor onverwachte uitgaven

Zes op de tien verenigingen hebben helemaal geen (29%) of slechts enigszins (31%) ruimte binnen hun begroting voor onverwachte uitgaven (figuur 2.9). In 2021 was dit 46 procent. Dit is hoger dan landelijke cijfers. Voornamelijk grote verenigingen geven aan hier wel ruimte voor te hebben (52%). Zes op de tien verenigingen geven aan jaarlijks een positief financieel resultaat te behalen.

Figuur 2.9 Stellingen over financiën (% verenigingen, n=52)

Niet alle verenigingen veerkrachtig genoeg voor gevolgen coronacrisis

Twee derde van de verenigingen geeft aan dat ze voldoende veerkrachtig zijn om de gevolgen van de coronacrisis te overleven (niet in figuur). Vier verenigingen geven aan dat ze niet veerkrachtig genoeg zijn om deze gevolgen te overleven.

2.4 Leden

Bij acht op de tien verenigingen in de responsgroep nemen leden deel aan een officiële competitie (83%, niet in figuur). Ook bij acht op de tien verenigingen zijn jeugdleden actief (83%). Bij twee op de vijf zijn topsporters of topsporttalenten actief (40%).

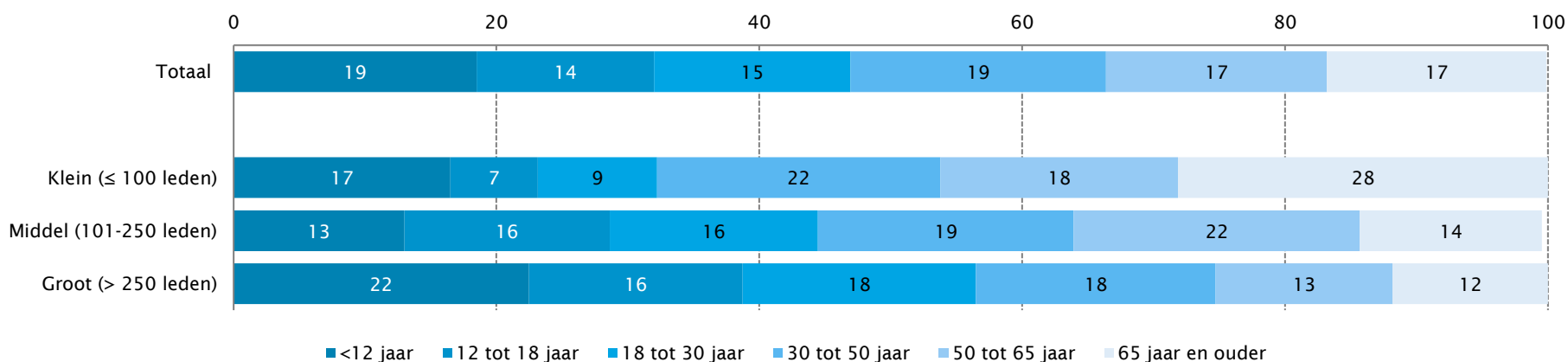
Een derde van het ledenbestand bestaat uit jeugdleden

Een derde van het ledenbestand bij de verenigingen is onder de 18 jaar (33%, figuur 2.10). Kleine verenigingen hebben een kleiner aandeel jeugdleden (24%) dan grote verenigingen (38%) en een groter aandeel leden van 65 jaar en ouder (28% vs. 12%).

Diversiteit binnen clubs

Twee op de drie verenigingen geven aan leden met een migratieachtergrond te hebben (62%, niet in figuur). De helft heeft leden met een lichamelijke beperking en/of een chronische aandoening (48%). Opvallend is dat veel verenigingen bij de vragen over diversiteit 'weet ik niet/wil ik niet zeggen' invullen. Uit de opmerkingen blijkt dat verenigingen geen onderverdeling maken naar afkomst of handicap: iedereen is welkom.

Figuur 2.10 Opbouw ledenbestand naar leeftijd en verenigingsgrootte (% verenigingen, n=52)

Ledental bedreiging voor minder dan een op de vijf verenigingen

Hoewel de verenigingen in de gemeente Dordrecht relatief goed scoren op het criterium leden, vormt voor een op de vijf verenigingen de ontwikkeling van het ledenaantal een bedreiging voor de toekomst van de vereniging (19%, zie figuur 2.11). Dit is minder dan landelijk (38%).

Afgelopen twee jaar heeft twee vijfde van de verenigingen hun ledenaantal (sterk) zien dalen (41%, figuur 2.12). Dit is met name het geval bij kleine verenigingen en binnensportverenigingen. Wellicht is de coronacrisis hierop van invloed geweest. Een kwart van de verenigingen geeft aan dat het ledenaantal gestegen is (25%). Het ledenaantal is voornamelijk gestegen bij grote verenigingen en buitensportverenigingen.

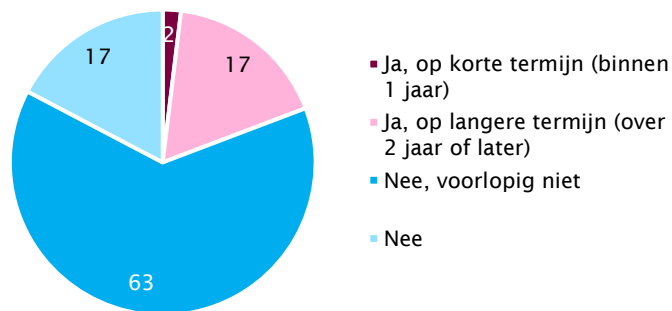
Verenigingen zien ledenontwikkeling positiever in

Ruim een derde van de verenigingen geeft aan te verwachten dat hun ledenaantal komend jaar zal stijgen (35%). Ruim de helft verwacht komend jaar geen veranderingen in het ledenaantal (52%, figuur 2.12).

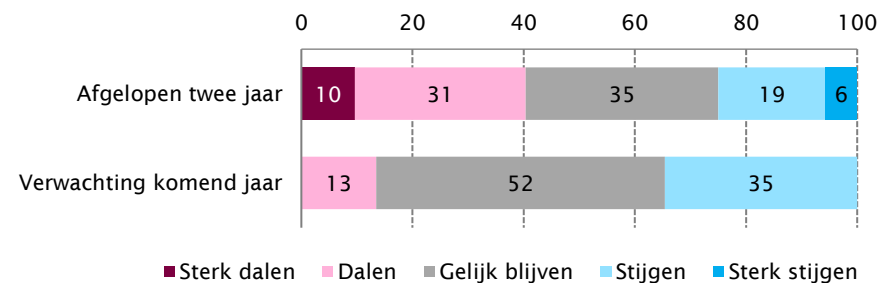
Beperkte strategische inzet voor gewenste ledengroei

Bijna alle ondervraagde verenigingen in de gemeente Dordrecht (95%, niet in figuur) geven aan voor 2023 een groeiambitie te hebben. De helft van de verenigingen (50%) wil die ambitie realiseren door nieuwe leden te werven; 8 procent focust daarvoor op het behoud van leden. Vergelijkbaar met in 2021 geven vier op de tien verenigingen (37%) aan wel te willen groeien, maar hiervoor geen speciale strategie te hanteren.

Figuur 2.11 Ontwikkeling ledenaantal als bedreiging voor de toekomst van de organisatie (% verenigingen, n=52)

Figuur 2.12 Ledenontwikkeling in de afgelopen twee jaar en de verwachting voor het komende jaar (% verenigingen, n=52)

2.5 Kader

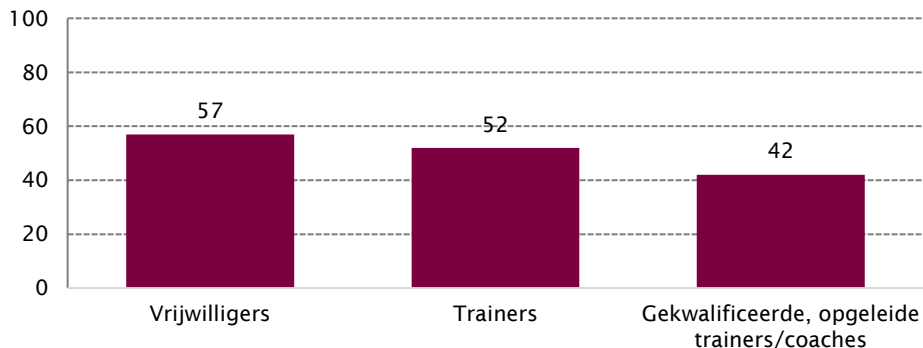
Tekort aan vrijwilligers en trainers

Een groot deel van de verenigingen heeft het thema kader hoog op de agenda staan in beleidsplannen en speerpunten. Bijna zes op de tien verenigingen (57%, figuur 2.14) geven aan over voldoende vrijwilligers te beschikken. Dit is minder dan landelijk (85%). De helft van de verenigingen beschikt over voldoende trainers (52%). Dit is vergelijkbaar met landelijk (58%).

Het aantal verenigingen dat over voldoende vrijwilligers en/of trainers beschikt lijkt te dalen. In 2021 gaf drie kwart van de verenigingen aan over voldoende vrijwilligers en/of trainers te beschikken.

Twee op de vijf verenigingen met trainers geven aan over voldoende gekwalificeerde trainers te beschikken (42%, figuur 2.14). Dit is vergelijkbaar met de landelijke cijfers (44%). 36 procent geeft aan net over voldoende gekwalificeerde trainers te beschikken (niet in figuur). Een op de vier verenigingen beschikt niet over voldoende gekwalificeerde trainers.

Figuur 2.14 Verenigingen met voldoende vrijwilligers, trainers (n=52) en/of gekwalificeerde trainers (n=50) (% verenigingen)

Meer dan de helft van de verenigingen heeft vacatures

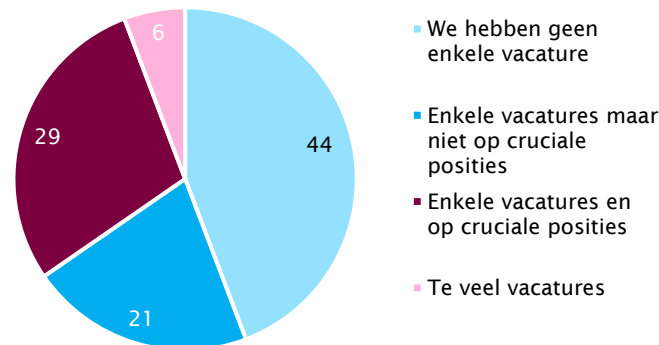
Meer dan de helft van de verenigingen (56%, figuur 2.15) heeft vacatures openstaan voor betaalde medewerkers en vrijwilligers, waarvan 29 procent op een cruciale positie. In 2021 had 44 procent van de verenigingen een vacature openstaan, waarbij 11 procent op een cruciale positie.

Wanneer vacatures uitstaan, zijn deze meestal gericht op vrijwilligers. Vooral mensen voor functies in de kantinedienst (62%), als trainer (52%) of voor het bestuur (52%) zijn gewild.

Meer verenigingen ontwikkelen plan voor hun kader

19 procent van de verenigingen heeft voor werving en behoud van vrijwilligers een actueel plan op papier en voert dat uit (niet in figuur). Bij 29 procent van de verenigingen is een plan in ontwikkeling. Voornamelijk kleine verenigingen hebben geen actueel plan en zijn dit nog niet aan het ontwikkelen (71%). Bijna de helft van de verenigingen (48%) zonder actueel plan heeft momenteel niet voldoende vrijwilligers. Bij verenigingen met een plan is dit 20 procent.

Figuur 2.15 Vacatures voor betaalde medewerkers en vrijwilligers (% verenigingen, n=52)

3. Maatschappelijke oriëntatie

Om meer inzicht te krijgen in de bredere maatschappelijke oriëntatie van sportverenigingen buiten het aanbieden van regulier sportaanbod, hebben we de index maatschappelijke oriëntatie ontwikkeld. Deze index bestaat uit twee criteria: maatschappelijke activiteit en maatschappelijke intentie. Maatschappelijke activiteit staat voor de mate waarin verenigingen actief een maatschappelijke rol vervullen en maatschappelijke intentie staat voor de houding van verenigingen ten opzichte van een actieve bredere maatschappelijke rol. De score per criterium delen we in als onvoldoende, matig, voldoende of goed. De scores van de twee criteria bepalen de mate van brede maatschappelijke oriëntatie van een vereniging. Zie bijlage 2 voor meer uitleg over de methode.

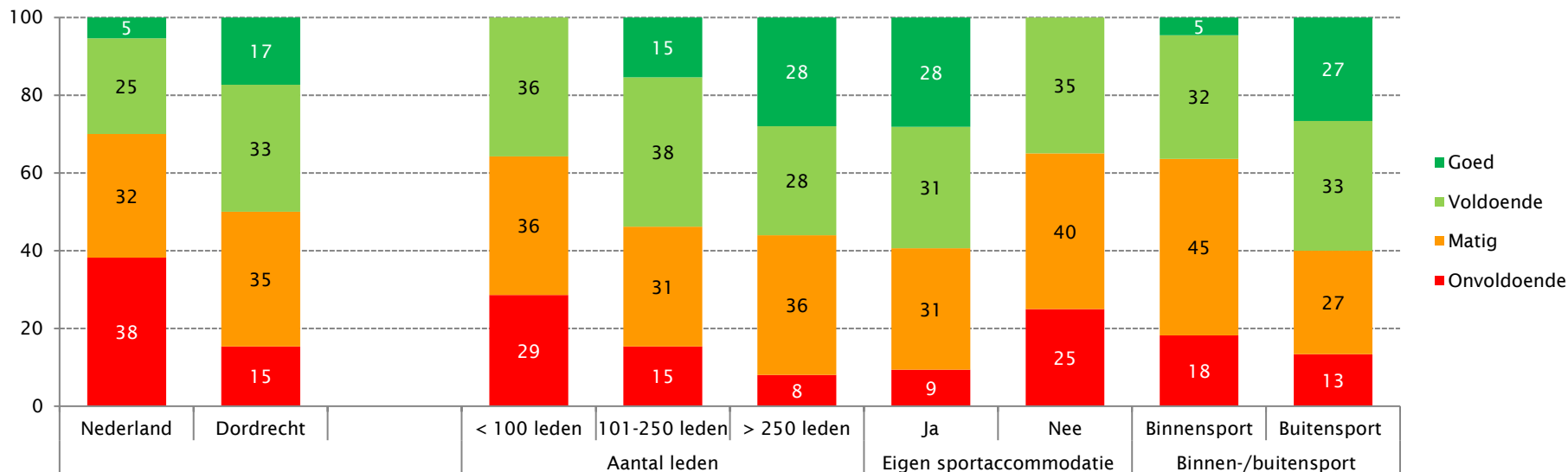
Maatschappelijke oriëntatie positief vergeleken met landelijke cijfers

In Dordrecht scoort de helft van de verenigingen voldoende of goed op

maatschappelijke oriëntatie (50%, figuur 3.1). Dit is meer dan landelijk (30%). Middelgrote en grote verenigingen, verenigingen die over een eigen accommodatie beschikken en buitensportverenigingen zijn het sterkst maatschappelijk georiënteerd. 15 procent van de verenigingen in Dordrecht scoort onvoldoende op de index maatschappelijke oriëntatie. Landelijk scoort ruim een derde van de sportverenigingen een onvoldoende (38%).

De maatschappelijke oriëntatie van de verenigingen is vergelijkbaar met 2021. In 2022 scoren net iets meer verenigingen goed op maatschappelijke oriëntatie en iets minder verenigingen voldoende. Bij 12 van de 38 verenigingen (32%) die zowel in 2021 als in 2022 deelnamen, is de maatschappelijke oriëntatie gestegen. Bij zeven verenigingen is deze gedaald en bij negentien verenigingen is de score gelijk gebleven.

Figuur 3.1 Maatschappelijke oriëntatie van sportverenigingen (% verenigingen, n=52)

Kwart verenigingen maatschappelijk actief

Vier op de tien verenigingen (38%) blijken, volgens de criteria, voldoende/goed maatschappelijk actief (figuur 3.2). Landelijk is dit 36 procent. 15 procent scoort onvoldoende op het criterium maatschappelijke activiteit. Landelijk is dit 33 procent. Deze verenigingen zijn niet of nauwelijks actief in het uitvoeren van maatschappelijke activiteiten. Zich oriënteren op de maatschappij is voor verenigingen vaak lastiger dan hun eigen organisatie op peil houden. Met name grote verenigingen en verenigingen met een eigen accommodatie zijn maatschappelijk actief.

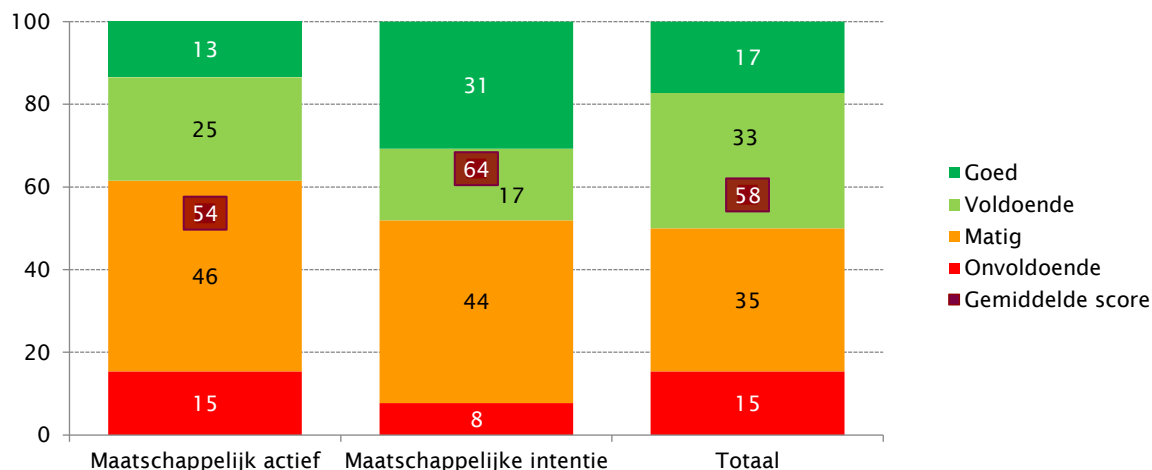
Een relatief grote groep verenigingen is matig maatschappelijk actief (46%). Dit zijn met name kleine verenigingen. Het is raadzaam zich (ook) op deze groep verenigingen te richten, omdat zij met een stimulans relatief gemakkelijk voldoende maatschappelijk actief kunnen worden. De

maatschappelijke oriëntatie van deze verenigingen kan bijvoorbeeld worden vergroot door andere of kwetsbare doelgroepen te betrekken en door sportactiviteiten en/of ander aanbod voor potentiële nieuwe leden te ontwikkelen.

Maatschappelijke activiteiten nemen naar verwachting toe

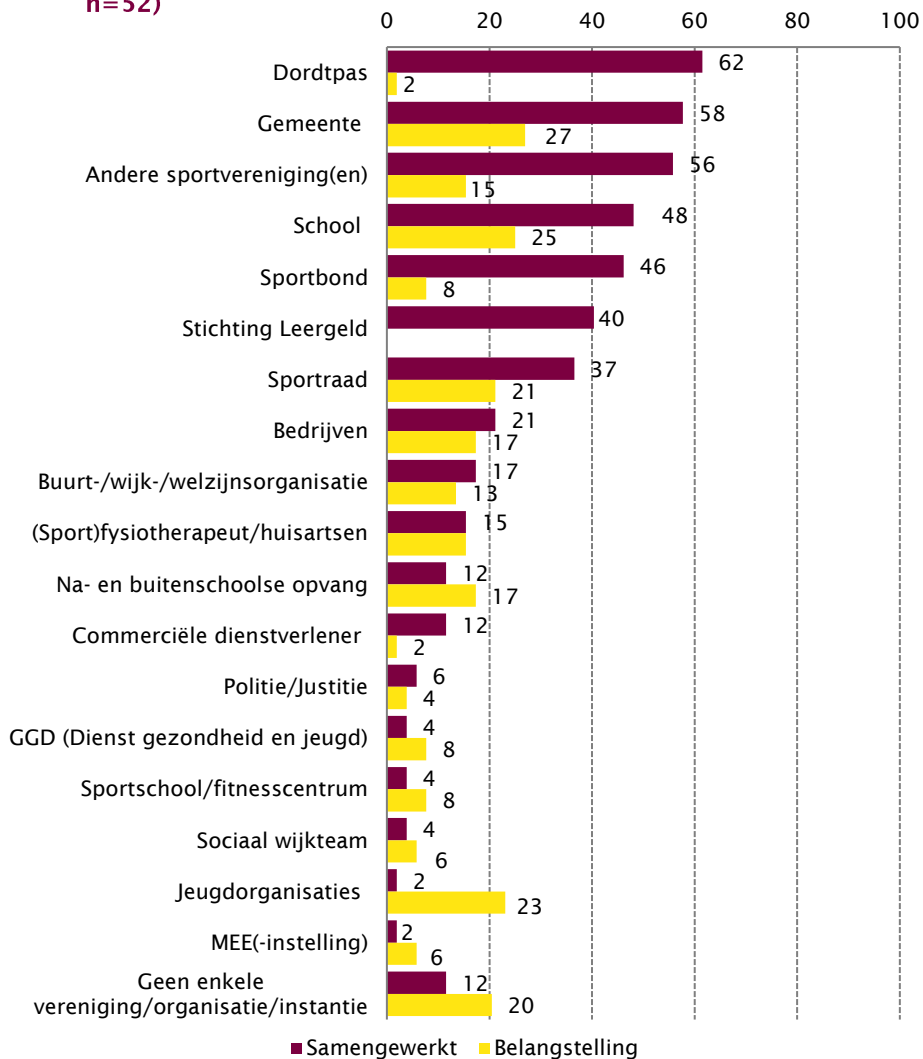
Bijna de helft van de verenigingen heeft plannen voor activiteiten of een positieve houding tegenover een bredere maatschappelijke oriëntatie voor hun vereniging (48%). Zij scoren voldoende tot goed op het criterium maatschappelijke intentie. De verenigingen in Dordrecht scoren hoger op dit criterium dan landelijk gemiddeld (34% voldoende/goed). Aangezien het percentage maatschappelijke intentie niet veel is veranderd ten opzichte van 2021, is de vraag of verenigingen deze intentie in de praktijk hebben uitgevoerd.

Figuur 3.2 Verdeling scores criteria maatschappelijke oriëntatie (% verenigingen, n=52)

3.1 Samenwerking

Figuur 3.3 Organisaties waar verenigingen het afgelopen jaar mee hebben samengewerkt en waar ze interesse in hebben om mee samen te werken (% verenigingen, meerdere antwoorden mogelijk, n=52)

Groot deel verenigingen werkt samen

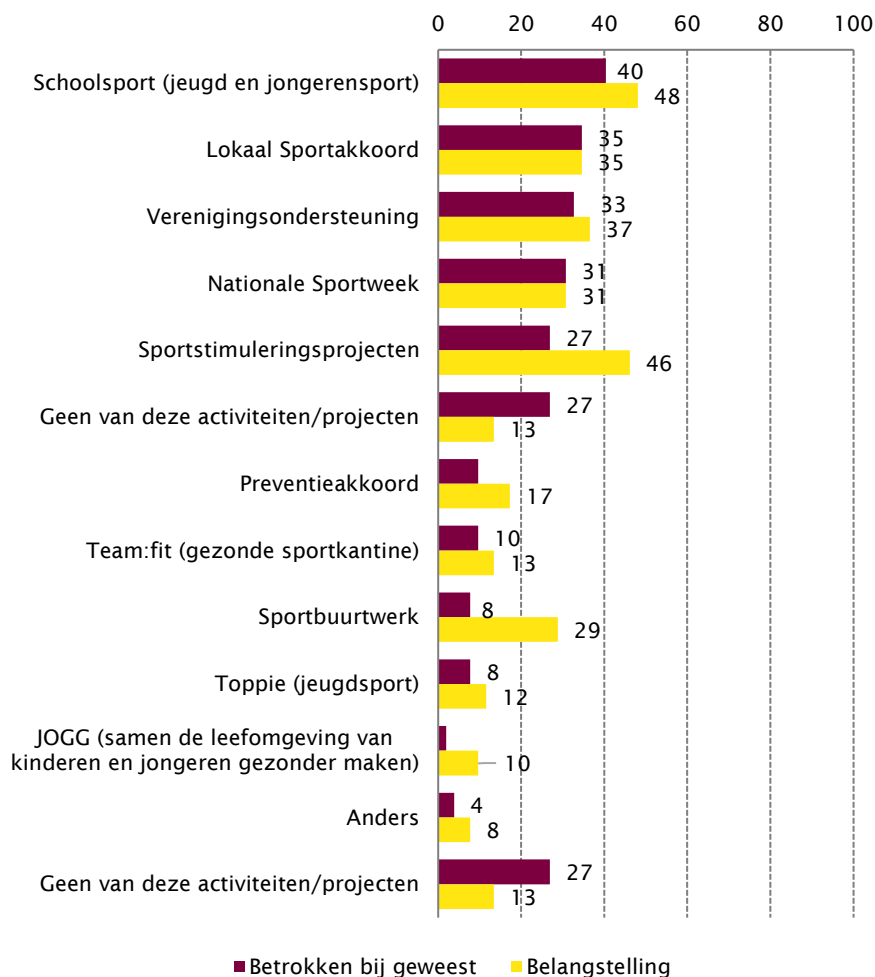
De meeste sportverenigingen (88%) in de gemeente Dordrecht hebben het afgelopen jaar met één of meer organisaties samengewerkt (figuur 3.3). Verenigingen werken vooral samen met de Dordtpas (62%), de gemeente (58%), andere sportverenigingen (56%), scholen (48%) en de sportbond (46%). Verenigingen willen de samenwerking met deze organisaties meestal behouden en soms intensiveren. In totaal zijn er 231 samenwerkingen, en slechts twee verenigingen geven aan volgend jaar een samenwerking stop te zetten.

Belangstelling om samenwerking te verbreden

De meeste verenigingen blijken interesse te hebben om hun samenwerkingen te verbreden (80%, figuur 3.3). De partners die ze het vaakst noemen zijn de gemeente (27%), scholen (25%) en jeugdorganisaties (23%). Dit biedt mogelijkheden om de maatschappelijke oriëntatie van sportverenigingen in de gemeente Dordrecht te verbreden.

In 2021 hadden verenigingen met name belangstelling om samen te werken met buurt-/wijk-/welzijnorganisaties. Die belangstelling is in 2022 beduidend minder.

Figuur 3.4 Projecten/functionarissen/activiteiten/regelingen waar verenigingen het afgelopen jaar bij betrokken waren (% verenigingen, meerdere antwoorden mogelijk, n=52)

Meerderheid betrokken bij projecten

De meerderheid van de sportverenigingen (73%) is het afgelopen jaar betrokken geweest bij sportprojecten/-functionarissen (figuur 3.4). Kleine verenigingen zijn hier het minst vaak bij betrokken (50%). Vrijwel alle grote verenigingen zijn erbij betrokken (92%). Grote verenigingen zijn voornamelijk betrokken bij schoolsport.

Bijna negen op de tien verenigingen hebben belangstelling om betrokken te zijn bij sportprojecten/-functionarissen (87%). Vergelijkbaar met 2021 hebben verenigingen in grote mate interesse in verschillende projecten voor sportstimulering. De meeste belangstelling bestaat voor schoolsport (48%), sportstimuleringsprojecten (46%), verenigingsondersteuning (37%) en het lokale sportakkoord (35%).

Weinig voorzieningen voor niet-leden

Drie op de tien verenigingen (29%, niet in figuur) bieden faciliteiten en voorzieningen aan voor niet-leden en andere organisaties. Dit is minder dan in 2021 (41%). Verenigingen bieden voornamelijk multifunctionele inzet van de sportruimte van de vereniging (18%). Een kwart van de verenigingen wil in de toekomst hun faciliteiten en voorzieningen aan anderen aanbieden (27%). Het zijn met name grote verenigingen, verenigingen met een eigen accommodatie en/of kantine die dergelijke faciliteiten (willen) bieden.

3.2 Aanbod

Aandacht voor aanbod voor niet-leden

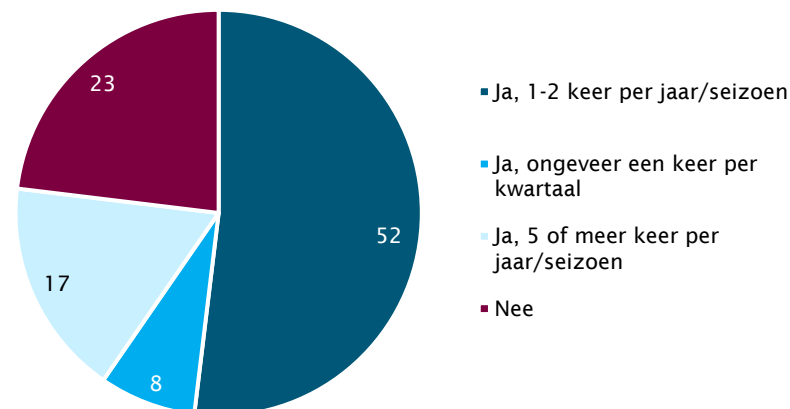
Drie op de vier verenigingen in de gemeente Dordrecht organiseren in elk geval jaarlijks aanbod waarbij niet-leden ook welkom zijn (77%, figuur 3.5). Bij de helft van de verenigingen blijft het aanbod beperkt tot één of twee keer per jaar/seizoen (52%). Een kwart van de verenigingen houdt deze activiteiten met enige regelmaat (25%). Met name kleine verenigingen hebben geen aanbod voor niet-leden.

Weinig aandacht voor specifieke doelgroepen

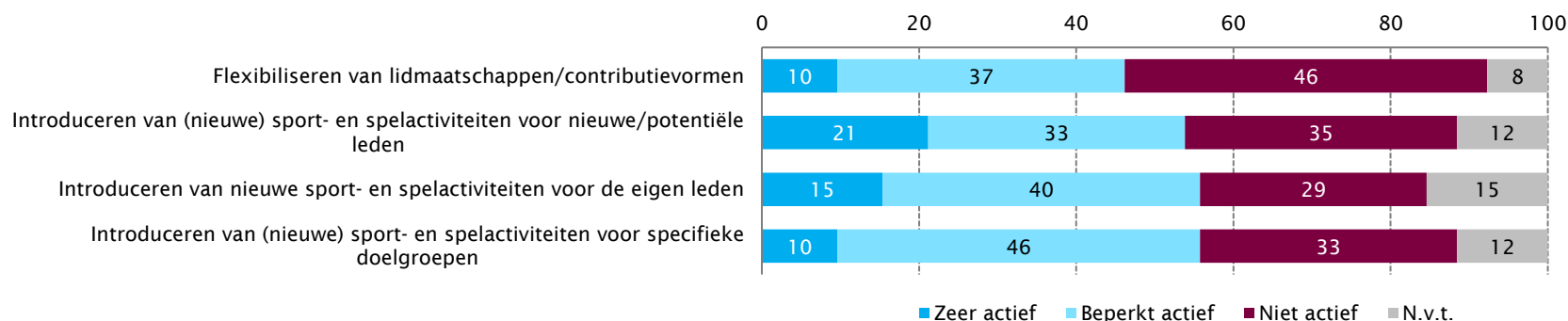
Meer dan de helft van de verenigingen in de gemeente Dordrecht vernieuwt het aanbod om nieuwe leden te werven (54%, figuur 3.6) en/of introduceert nieuw aanbod voor de eigen leden (55%). Dit is minder dan in 2021 (resp. 71% en 70%). Kleine verenigingen zijn wat minder actief met het vernieuwen van aanbod. Zij geven vaker aan dat het niet van toepassing is.

Iets meer verenigingen flexibiliseren lidmaatschappen dan in 2021 (47% vs. 36%). Meer dan de helft van de verenigingen (56%) zet zich in voor het ontwikkelen van activiteiten voor specifieke doelgroepen.

Figuur 3.5 Organiseren van (sport)activiteiten waarbij deelname openstond voor niet-leden (% verenigingen, n=52)

Figuur 3.6 Aanbieden van activiteiten voor leden, vrijwilligers of bezoekers (% verenigingen, n=52)

3.3 Maatschappelijke betrokkenheid

Meeste activiteiten rondom veilig sportklimaat en sociale veiligheid

De meeste verenigingen in de gemeente Dordrecht (85%) onderschrijven dat sportverenigingen een maatschappelijke verantwoordelijkheid hebben (niet in figuur). Dit is meer dan landelijk (78%). Ondanks dat de verenigingen in Dordrecht een sterke maatschappelijke functie voelen, zijn zij beperkt actief op het gebied van maatschappelijke thema's (figuur 3.7). Wel zijn deze thema's vaak een aandachtspunt op de korte of lange termijn.

De meeste maatschappelijke activiteiten zijn gericht op normen en waarden, veilig sportklimaat (37%) en de (sociale) veiligheid op en rond de vereniging (42%). Dit is meer dan landelijk (beide 30%). Bijna een kwart van de verenigingen houdt zich bezig met duurzaamheid (23%).

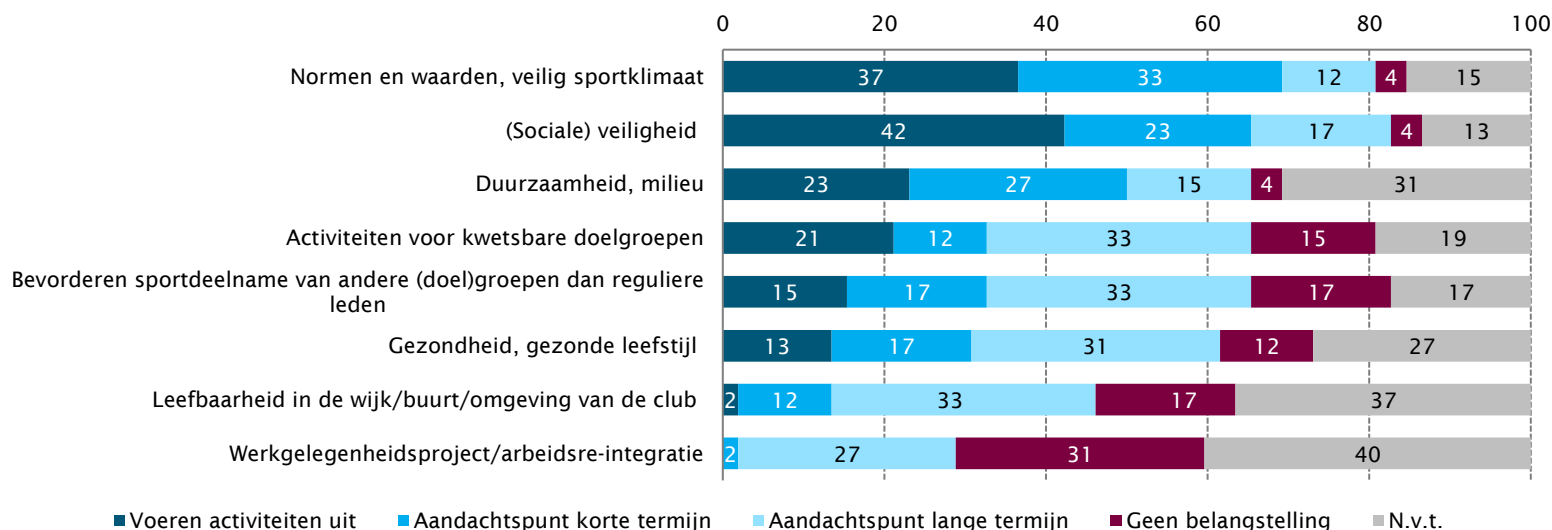
Op korte termijn meer aandacht voor veilig sportklimaat

Een derde van de verenigingen (33%) heeft het stimuleren van een veilig sportklimaat op de korte termijn als aandachtspunt. In 2021 was dit een kwart van de verenigingen.

In toekomst meer aandacht voor maatschappelijke thema's

De verenigingen geven diverse maatschappelijke thema's aan waar ze zich in de toekomst op willen richten. Het meest noemen ze activiteiten voor kwetsbare doelgroepen (33%) en bevorderen van sportdeelname (33%) en leefbaarheid (33%). 31 procent van de verenigingen heeft belangstelling voor het bevorderen van een gezonde leefstijl. Verenigingen zijn niet actief met werkgelegenheidsprojecten en arbeidsre-integratie. Hiervoor bestaat ook weinig belangstelling op de korte termijn (2%). Op de lange termijn hebben wel meer verenigingen hier belangstelling voor (27%).

Figuur 3.7 Betrokkenheid bij maatschappelijke thema's en/of projecten (% verenigingen, n=52)

4. Vitaliteit

Door organisatiekracht en maatschappelijke oriëntatie te combineren brengen we in beeld hoe vitaal verenigingen zijn. Een vitale vereniging is een organisatiekrachtige vereniging die maatschappelijk georiënteerd is. De matrix zo ontstaat, kan een hulpmiddel zijn voor segmentatie van verenigingen en maatwerk bieden bij ondersteuning. Met de vitaliteitsindex zijn globaal vier soorten verenigingen te onderscheiden: de zogeheten kwetsbare verenigingen, maatschappelijke verenigingen, krachtige verenigingen en vitale verenigingen.

Situatie binnensportverenigingen zonder accommodatie meest zorgelijk

Een kwart van de verenigingen in de gemeente Dordrecht (24%) is te beschouwen als vitale vereniging (figuur 4.1) en scoort ‘goed’ of ‘voldoende’ op beide indexen. Deze verenigingen zijn krachtig in hun organisatie en zijn maatschappelijk georiënteerd. Dit zijn voornamelijk grote verenigingen, buitensportverenigingen en verenigingen met een eigen sportaccommodatie. In 2021 was dit 34 procent en landelijk is een vijfde van de verenigingen (20%) als vitale vereniging te beschouwen. 18 procent van de

verenigingen scoort op zowel organisatiekracht als maatschappelijke oriëntatie onder de maat: dit zijn kwetsbare verenigingen. Dit zijn vaker kleine verenigingen, binnensportverenigingen en verenigingen zonder eigen accommodatie.

Een derde van de verenigingen behoort tot het segment krachtige verenigingen (33%). Deze hebben voldoende organisatiekracht, maar zijn (nog) nauwelijks maatschappelijk georiënteerd. Deze verenigingen kunnen vitale verenigingen worden. Wanneer de organisatie goed georganiseerd en sterk is, hebben ze mogelijkheden om buiten de vereniging te kijken.

Een kwart van de verenigingen is te benoemen als een maatschappelijke vereniging (28%): een vereniging die een maatschappelijke oriëntatie heeft, maar onvoldoende organisatiekracht.

Doordat de organisatiekracht van de verenigingen wat is afgenomen ten opzichte van 2021, is het segment vitale verenigingen wat kleiner en zijn de segmenten ‘kwetsbaar’ en ‘maatschappelijk’ wat groter geworden.

Figuur 4.1 Matrix vitaliteit sportverenigingen (% verenigingen, n=52)

		Organisatiekracht totaal			
		Onvoldoende	Matig	Voldoende	Goed
Maatschappelijk totaal	Onvoldoende	2	2	10	2
		‘Kwetsbaar’		‘Krachtig’	
	Matig	8	6	21	0
	Voldoende	10	12	12	0
	‘Maatschappelijk’		‘Vitaal’		
Goed	0	6	8	4	

5. Sportakkoord

Het doel van het Nationaal Sportakkoord is om zoveel mogelijk mensen met plezier te laten sporten en bewegen. Daarin zijn ambities geformuleerd: inclusief sporten en bewegen, duurzame sportinfrastructuur, vitale sport- en beweegaanbieders, positieve sportcultuur, vaardig in bewegen en topsport die inspireert. Om deze ambities te realiseren werken gemeenten, sport- en beweegaanbieders en andere (potentiële) partners aan lokale sportakkoorden. In een lokaal sportakkoord maken partijen afspraken over hoe zij met elkaar de ambities op het gebied van sport en bewegen binnen hun gemeente willen bereiken.

Ook de gemeente Dordrecht heeft een lokaal sportakkoord, met de deelakkoorden ‘positieve sportcultuur’, ‘inclusief sporten en bewegen’ en ‘vaardig in bewegen’. Om inzicht te krijgen in de voortgang van deze drie thema’s hebben we verenigingen hierover bevroegd. Daarnaast hebben we vragen gesteld over de duurzame sportinfrastructuur. De vitaliteitsindex sluit aan bij de pijler vitale aanbieders. Om de andere pijlers uit het Nationaal Sportakkoord (zie tabel 5.1) in kaart te brengen hebben we een aanvullende vragenset ontwikkeld. De vragen gaan over de pijlers vaardig in bewegen, positieve sportcultuur, duurzame sportinfrastructuur en inclusief sporten en bewegen.

Tabel 5.1 Pijlers en ambities Nationaal Sportakkoord

Pijler	Ambitie
Inclusief sporten en bewegen	De ambitie is dat iedere Nederlander een leven lang plezier kan beleven aan sporten en bewegen. Inclusief sporten en bewegen is vanzelfsprekend. Belemmeringen vanwege leeftijd, fysieke of mentale gezondheid, etnische achtergrond, seksuele geaardheid of sociale positie nemen we weg.
Duurzame sportinfrastructuur	De ambitie is om Nederland te voorzien van een functionele, goede en duurzame sportinfrastructuur. De exploitatie van sportaccommodaties wordt sterk verbeterd, de openbare ruimte wordt beweegvriendelijk ingericht en alle sportaccommodaties zijn straks duurzaam.
Vitale sport- en beweegaanbieders	De ambitie is om alle typen aanbieders van sport en bewegen toekomstbestendig te maken. De financiële en organisatorische basis wordt op orde gebracht zodat aanbieders hun vizier kunnen richten op een passend aanbod en op passende bindingsvormen.
Positieve sportcultuur	De ambitie is dat overal met plezier, veilig, eerlijk en zorgeloos gesport kan worden. Dit vraagt aandacht van iedereen en om ondersteuning van bestuurders, sportclubs, trainers, ouders en verzorgers ook om misstanden te voorkomen en de ondergrens te bewaken.
Vaardig in bewegen	De ambitie is om meer kinderen aan de beweegrichtlijnen te laten voldoen en om de neerwaartse spiraal van de motorische vaardigheid van kinderen de komende jaren naar boven toe om te buigen.

5.1 Vaardig in bewegen

Veel aandacht voor passende trainingen voor kinderen

83 procent van de sportverenigingen in de gemeente Dordrecht heeft jeugdleden (< 12 jaar; niet in figuur). De vragen over vaardig in bewegen hebben we alleen aan deze verenigingen voorgelegd. Drie op de tien verenigingen met leden tot 12 jaar werken niet met selectieteams (28%). Een op de vijf verenigingen met jeugdleden start met selectieteams tussen de 5 en 8 jaar (20%), twee op de vijf tussen de 9 en 12 jaar (40%) en 13 procent tussen de 13 en 18 jaar (niet in figuur).

Als het gaat om vaardig in bewegen, is een meerderheid van de sportverenigingen in de gemeente Dordrecht met leden tot 12 jaar actief bezig met het stimuleren van de motorische vaardigheden van kinderen. Een groot deel van de verenigingen met jeugdleden tot 12 jaar werkt altijd of vaak met een verschillende aanpak voor verschillende leeftijdsgroepen bij activiteiten/trainingen voor kinderen (90%, figuur 5.1).

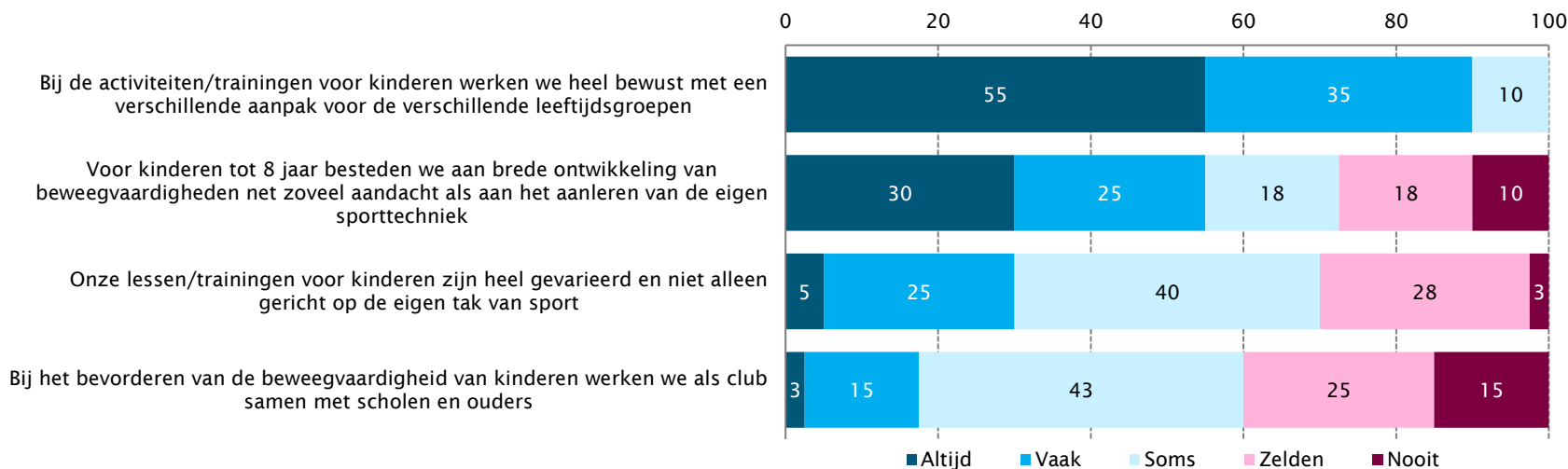
Aandacht voor ontwikkelen beweegvaardigheden bij kinderen tot 8 jaar

Meer dan de helft van de verenigingen met jeugdleden tot 12 jaar in de gemeente Dordrecht heeft bij kinderen tot 8 jaar altijd of vaak net zoveel aandacht voor de brede ontwikkeling van beweegvaardigheden als voor het aanleren van de eigen sporttechniek (55%). 10 procent van de verenigingen besteedt hier nooit aandacht aan. Er wordt minder aandacht besteed aan het bevorderen van de beweegvaardigheid samen met scholen en ouders: 18 procent heeft hier altijd of vaak aandacht voor.

Drie op de tien verenigingen hebben aandacht voor veelzijdig bewegen

30 procent van de verenigingen geeft aan dat de lessen of trainingen gevarieerd zijn en niet alleen gericht zijn op de eigen tak van sport. 3 procent is hier nooit mee bezig.

Figuur 5.1 Aandacht voor de ambitie vaardig in bewegen (% verenigingen met leden tot 12 jaar, n=40)

5.2 Positieve sportcultuur

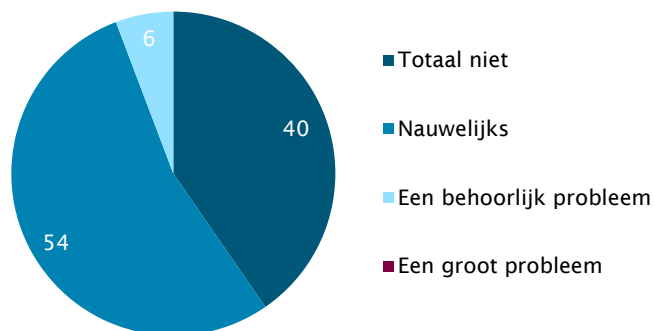
Veel acties ter voorkoming van onwenselijk gedrag

Bij bijna alle verenigingen in de gemeente Dordrecht vormt onwenselijk gedrag van leden en/of kader niet of nauwelijks een probleem (94%, figuur 5.2). Enkele verenigingen geven aan dat onwenselijk gedrag een behoorlijk probleem is (6%, n=3).

Vier op de tien verenigingen voeren acties uit en een derde van de verenigingen is van plan in de toekomst acties uit te voeren op het gebied van normen en waarden en een veilig sportklimaat. Daarnaast voeren vier op de tien verenigingen activiteiten uit op het gebied van (sociale) veiligheid en is bijna een kwart van plan in de toekomst activiteiten op dit gebied uit te voeren (zie figuur 3.7).

Van de verenigingen waar onwenselijk gedrag een behoorlijk probleem is, geeft één vereniging aan al maatregelen te nemen op dit thema. Bij de andere verenigingen is dit een aandachtspunt op de korte termijn. Hiernaast

Figuur 5.2 Problemen met onwenselijk gedrag (% verenigingen, n=52)

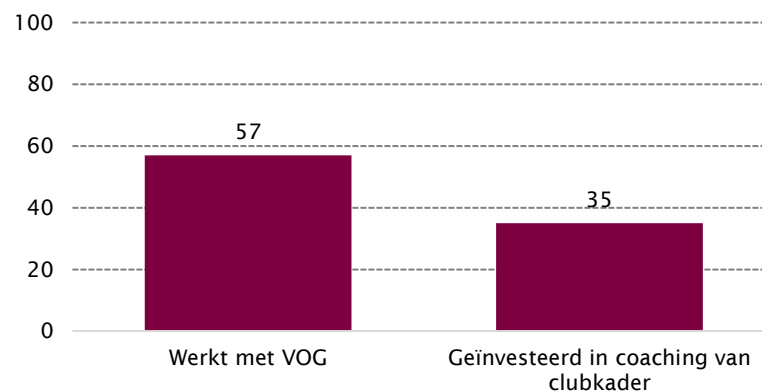
geven twee verenigingen aan dat sportiviteit en respect een belangrijk speerpunt is.

Meer dan de helft van de verenigingen werkt met VOG

De verenigingen in de gemeente Dordrecht werken met preventieve maatregelen gericht op het voorkomen van onwenselijk gedrag, zoals de Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG) en coaching van clubkader. Vier op de tien verenigingen in de gemeente Dordrecht werken zonder VOG voor het (vrijwillig) kader in de vereniging (figuur 5.3). Ook vier op de tien werken met een VOG voor alle kaderleden (40%) en 17 procent van de verenigingen voor een deel van de kaderleden (niet in figuur).

Daarnaast investeert een derde van de verenigingen in de gemeente Dordrecht in coaching van het clubkader met als doel een positieve sportcultuur (35%). 10 procent heeft dit op de planning staan en nog eens kwart zegt het op de planning te hebben staan, maar daar wel ondersteuning bij nodig te hebben (23%).

Figuur 5.3 Gebruik van preventieve maatregelen (% verenigingen, n=52)

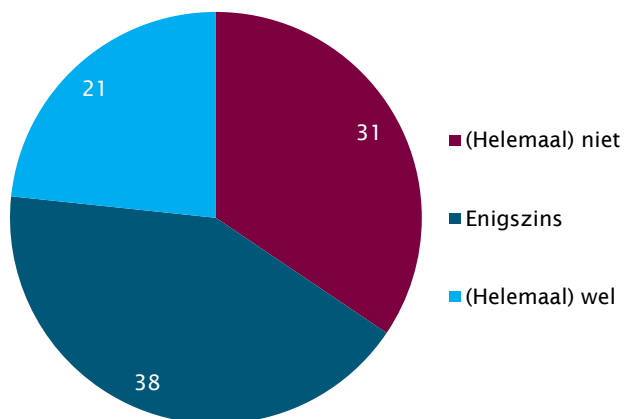
5.3 Inclusief sporten en bewegen

Jeugd belangrijke doelgroep voor clubs

Een derde van de verenigingen in de gemeente Dordrecht zegt (grotendeels) niet in staat te zijn specifieke groepen, bijvoorbeeld mensen met een migratieachtergrond of met een beperking, goed te bereiken (31%, figuur 5.4). Een op de vijf verenigingen lukt dit wel (21%) en 38 procent enigszins.

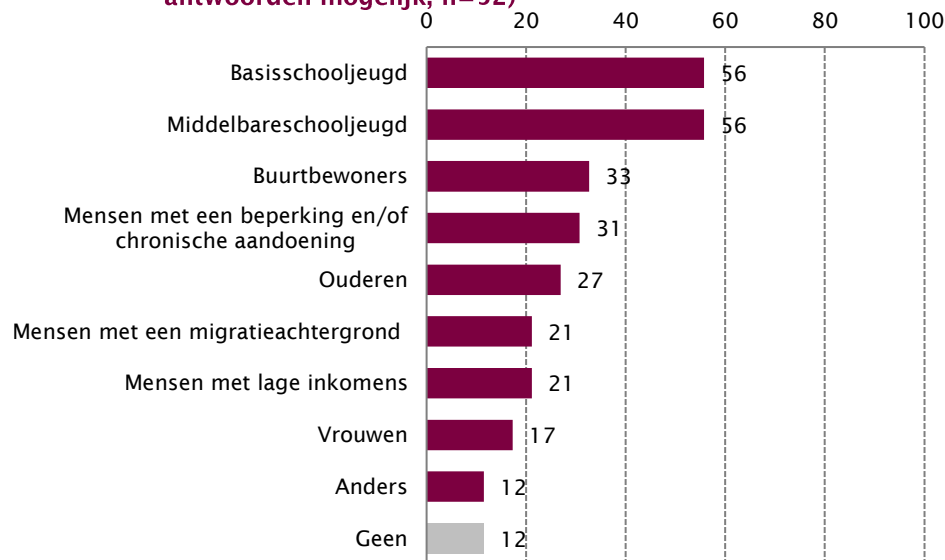
Bijna negen op de tien verenigingen in de gemeente willen specifieke doelgroepen graag beter bij de vereniging betrekken (88%, figuur 5.5). De meerderheid wil basisschooljeugd en middelbareschooljeugd meer bij de vereniging betrekken (56%). Daarnaast wil een op de drie verenigingen (33%) buurtbewoners meer bij de vereniging betrekken. Opvallend is dat meer verenigingen mensen met een beperking en/of chronische aandoening erbij willen betrekken dan in 2021 (31% vs. 16%).

Figuur 5.4 Mate waarin verenigingen in staat zijn doelgroepen te bereiken (% verenigingen, n=52)

Dit lijkt wel overeen te komen met het aantal verenigingen dat aandacht geeft aan het introduceren van sport- en spelactiviteiten voor specifieke doelgroepen (56%, figuur 3.6) en met het aantal verenigingen dat nieuwe sport- en spelactiviteiten introduceert voor nieuwe leden (54%, figuur 3.6).

Figuur 5.5 Doelgroepen die verenigingen (meer) bij de vereniging willen betrekken (% verenigingen, meerdere antwoorden mogelijk, n=52)

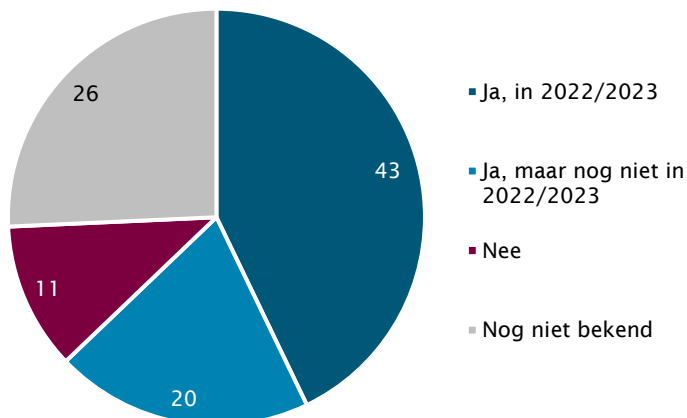

5.4 Duurzame sportinfrastructuur

Aandacht voor duurzaamheid

Meer dan de helft van de verenigingen met een eigen sportaccommodatie en/of kantine heeft in de afgelopen drie jaar geïnvesteerd in energiebesparende maatregelen of duurzame energieopwekking (51%, niet in figuur). 14 procent heeft dit langer dan drie jaar geleden gedaan. Opvallend is het grote aantal verenigingen dat investeringsplannen heeft voor duurzaamheid. Ruim twee op de vijf verenigingen geven aan deze in 2022/2023 te hebben (43%, figuur 5.6) en een op de vijf verenigingen heeft deze plannen, alleen nog niet in 2022/2023. In 2021 had 44 procent van de verenigingen investeringsplannen. Een mogelijke verklaring deze toename in investeringsplannen is de stijging van de gas- en energieprijzen.

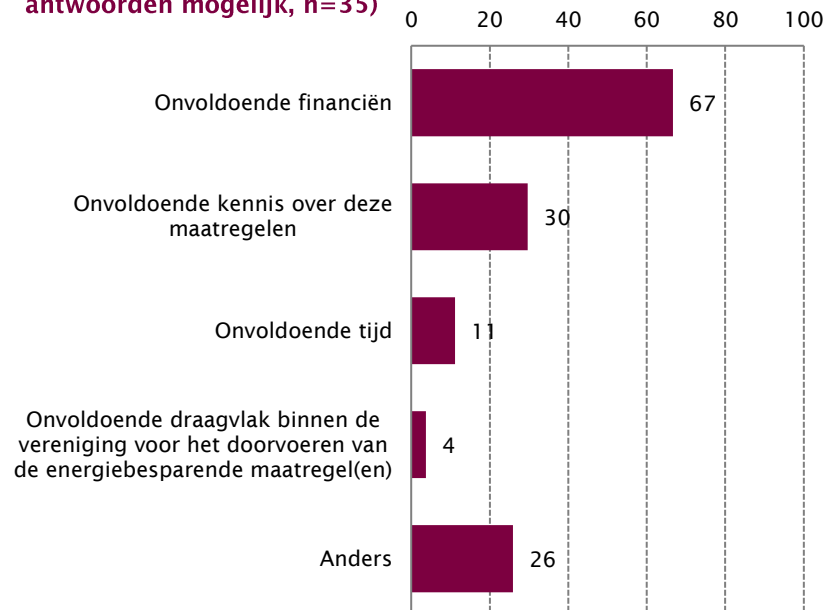
Figuur 5.6 Investeringsplannen duurzaamheid (% verenigingen met eigen accommodatie, n=35)

Financiën bij meer dan twee derde van de clubs belemmering voor investeringen in duurzaamheid

Als het gaat om eventuele belemmeringen om (meer) te investeren in energiebesparende maatregelen of duurzame energieopwekking, blijkt bij meer dan twee derde van de verenigingen in de gemeente Dordrecht de financiële situatie een rol te spelen (67%, figuur 5.7). Verder speelt voornamelijk onvoldoende kennis een rol (30%). Bij de optie 'anders' noemt een groot deel van de verenigingen dat ze in een oud gebouw zitten of dat ze aan het wachten zijn op een nieuwe locatie.

Figuur 5.7 Belemmeringen voor investeringen in duurzaamheid (% verenigingenverenigingen met eigen accommodatie, meerdere antwoorden mogelijk, n=35)

7. Conclusies

Organisatiekracht

De meerderheid van de verenigingen in de gemeente Dordrecht is voldoende tot goed in staat hun sportaanbod te organiseren (56%). Met name kleine verenigingen, binnensportverenigingen en verenigingen zonder eigen accommodatie scoren vaker matig/onvoldoende op organisatiekracht. De organisatiekracht is in vergelijking met 2021 iets afgenomen.

Verenigingen scoren het laagst op accommodatie, financiën en beleid. Maar ook kader verdient de aandacht.

Aandacht voor staat van de accommodatie(s) en financiën

Twee vijfde van de verenigingen geeft aan dat de accommodatie niet helemaal in goede staat is. Ook twee vijfde heeft aan niet het idee dat ze nog jaren vooruit kunnen in de huidige accommodatie. Bij financiën zijn er met name zorgen over de financiële positie en het ontbreken van ruimte in de begroting voor onverwachte uitgaven.

Gebrek aan kader en beleid

De thema's kader en beleid komen in 2022 meer naar voren als aandachtspunt dan in 2021. De helft van de verenigingen werkt met beleidsplannen op papier en beschikt over een missie/visie voor de lange termijn. Een derde heeft zicht op wat er leeft bij de leden. Bijna de helft van de verenigingen ervaart een tekort aan vrijwilligers en/of trainers.

Maatschappelijke oriëntatie

Verenigingen in de gemeente Dordrecht zijn meer maatschappelijk georiënteerd dan landelijk. De helft van de verenigingen scoort voldoende of goed op maatschappelijke oriëntatie. Zo organiseren drie op de vier verenigingen in elk geval jaarlijks aanbod waarbij niet-leden ook welkom zijn (77%).

Verder blijkt dat er veel animo is om betrokken te worden bij diverse projecten, met name sportstimuleringsprojecten. Wanneer verenigingen dit ook daadwerkelijk organiseren of wanneer de gemeente hier meer in ondersteunt, biedt dit kansen om de maatschappelijke oriëntatie te vergroten. Dit zou ook een mooie stimulans zijn om de groeiende, maar toch relatief lage sportdeelname in de gemeente Dordrecht* te vergroten.

Vitaliteit

Een kwart van de verenigingen in de gemeente Dordrecht is te beschouwen als vitale vereniging (24%). Dit is een daling ten opzichte van 2021 (34%). 18 procent scoort op zowel organisatiekracht als maatschappelijke oriëntatie onder de maat. Dit zijn kwetsbare verenigingen. Dit segment is wat groter dan in 2021. Het gaat daarbij overwegend om kleine verenigingen, binnensportverenigingen en verenigingen zonder eigen accommodatie.

*Stevens, V., Schadenberg, B., Van Eldert, P., Nafzger, P., & Hoekman, R. H. A. (2021). *Sportaccommodatiebeleid in Dordrecht: Rekenkameronderzoek naar het sportaccommodatiebeleid van de gemeente Dordrecht*. Mulier Instituut.

8. Aanbevelingen

Vergroot de kansen voor kleine verenigingen en verenigingen zonder accommodatie

De kwetsbare verenigingen (18%) blijken met name kleine verenigingen en verenigingen zonder eigen accommodatie te zijn. Om de vitaliteit van deze verenigingen te vergroten, is het belangrijk om met deze clubs het gesprek aan te gaan over de specifieke problemen (organisatiekracht en maatschappelijke oriëntatie) en over de mogelijkheden/actieplannen om hun vitaliteit te vergroten (met name organisatiekracht). Zo scoren kleine verenigingen vaker minder goed op financiën en beleid en binnensportverenigingen op beleid en accommodatie. (Extra) inzet van een buurtsportcoach en/of verenigingsondersteuner kan bij deze verenigingen wenselijk zijn. Deze aanbeveling hebben we ook in 2021 gedaan. Interessant is om in gesprek te gaan over of verenigingen hier al actie op ondernemen.

Zorg voor blijvende aandacht voor financiën en accommodatie

Bijna de helft van de verenigingen beschrijft hun financiële positie als redelijk of minder gezond. Zes op de tien verenigingen hebben geen of maar enigszins ruimte binnen hun begroting voor onverwachte uitgaven. Door de stijgende (energie)kosten staan de financiën van verenigingen onder druk. Het is van belang om met deze verenigingen in gesprek te gaan en te blijven onderzoeken waarin ze mogelijk ondersteund kunnen worden.

In 2021 hebben we de aanbeveling gedaan om in te zetten op het verbeteren van het accommodatiebeleid. In de huidige monitor scoort 60 procent van de verenigingen onvoldoende of matig op accommodaties. De zorg over de (toekomstige) beschikbaarheid van accommodaties is groot, voornamelijk bij kleine verenigingen en verenigingen zonder eigen accommodatie. Het blijft van belang om bestaande plannen voor onderhoud en uitbreiding van binnensportruimtes verder te concretiseren.

Besteed aandacht aan kader en beleid

Bijna de helft van de verenigingen kampt met een tekort aan kader (vrijwilligers en trainers). Daarnaast lijken verenigingen minder beleidsmatig te werken. Door meer in te zetten op beleidsmatig werken bij verenigingen, bijvoorbeeld door inzet van verenigingsondersteuning en procesbegeleiding, kan worden gewerkt aan het tekort aan vrijwilligers en trainers.

Verbreed de maatschappelijke oriëntatie

Om de vitaliteit van sportverenigingen te verbeteren kunnen verenigingen ondersteund worden bij het verbeteren van hun maatschappelijke oriëntatie. In het gemeentelijk sportbeleid kan meer worden ingesprongen op de grote interesse in samenwerkingsverbanden, met name met maatschappelijke organisaties. Daarnaast bestaat interesse in deelname aan sportstimuleringsprojecten, die een goede invloed kunnen hebben op de sportdeelname in de gemeente Dordrecht. Het lokale sportakkoord is daarvoor een mooi initiatief. Door samen te werken kunnen kosten, inkomsten en vrijwilligers worden gedeeld, bijvoorbeeld door gezamenlijk activiteiten te organiseren en de accommodatie gezamenlijk te benutten.

Ondersteun elkaar met 'best practices'

Een kwart van de verenigingen in gemeente Dordrecht is vitaal. Dit zijn overwegend grote verenigingen, buitensportverenigingen en verenigingen met een eigen accommodatie. Er is één kleine vereniging die vitaal is en er zijn drie verenigingen zonder accommodatie die vitaal zijn. Deze verenigingen kunnen als voorbeeld dienen voor andere verenigingen. Het is waardevol om de verenigingen die vitaal zijn te koppelen aan soortgelijke verenigingen die kwetsbaar scoren.

Bijlage 1 Responsoverzicht

Tabel B1.1 Responsanalyse sportverenigingen naar grootte vereniging

	Populatie*		Responsgroep*	
	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage
T/m 100 leden	22	33	16	31
101 t/m 250 leden	14	21	9	17
Meer dan 250 leden	30	45	27	52
Onbekend	1	1		
Totaal	67	100	52	100

*Op basis van gegevens van de gemeente Dordrecht.

Tabel B1.2 Responsanalyse sportverenigingen naar type sport

	Populatie*		Responsgroep*	
	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage
Binnensport	29	43	20	39
Buitensport	26	39	22	42
Beide	12	18	10	19
Totaal	67	100	52	100

*Op basis van gegevens van de gemeente Dordrecht.

Tabel B1.3 Responsanalyse sportverenigingen naar accommodatie

	Responsegroep	
	Aantal	Percentage
Eigen accommodatie	32	62
Geen eigen accommodatie	20	39
Totaal	52	100

Berekening score organisatiekracht

Organisatiekracht bestaat uit vijf criteria: beleid, leden, kader, accommodatie en financiën. Elk criterium van organisatiekracht bestaat uit vragen van de verenigingsmonitor waarop verenigingen scoren. De verenigingen kunnen op elk criterium maximaal 100 punten behalen. Een vereniging scoort een onvoldoende wanneer deze minder dan 40 procent van de punten voor een criterium heeft gehaald. Een score 'matig' staat voor 40 tot en met 59 procent van het totaal aantal punten, een score 'voldoende' voor 60 tot en met 79 procent en een score 'goed' voor 80 procent of meer van de punten.

De totaalscores van alle vijf de criteria bepalen de totaalscore voor organisatiekracht, waardoor verenigingen op deze totaalscore maximaal 500 punten kunnen behalen. Deze totaalscore delen we vervolgens opnieuw in onvoldoende, matig, voldoende en goed in, volgens de hierboven genoemde indeling.

Berekening score maatschappelijke oriëntatie

De maatschappelijke oriëntatie bestaat uit twee criteria: maatschappelijke intentie en maatschappelijk actief. Maatschappelijk actief staat voor de mate waarin verenigingen actief een maatschappelijke rol vervullen: wat ondernemen en organiseren verenigingen in het kader van een bredere maatschappelijke oriëntatie? Maatschappelijke intentie staat voor de houding van verenigingen ten opzichte van een actieve bredere maatschappelijke rol: zijn verenigingen van plan een bredere maatschappelijke oriëntatie op zich te nemen?

Verenigingen kunnen op het criterium maatschappelijk actief maximaal 100 punten en op het criterium maatschappelijke intentie maximaal 70 punten

behalen. Een vereniging scoort een onvoldoende als deze minder dan 40 procent van de punten voor een criterium heeft gehaald. Een score 'matig' staat voor 40 tot en met 59 procent van het totaal aantal punten, een score 'voldoende' voor 60 tot en met 79 procent en een score 'goed' voor 80 procent of meer van de punten.

De scores op de beide criteria bepalen de uiteindelijke totaalscore op de index maatschappelijke oriëntatie. Dit betekent dat verenigingen maximaal 170 punten kunnen behalen. Deze totaalscore delen we vervolgens in dezelfde indeling van onvoldoende, matig, voldoende en goed in.

Toelichting totaalscores

De totaalscores voor zowel organisatiekracht als maatschappelijke oriëntatie zijn een optelsom van de onderliggende criteria. Dit betekent dat een vereniging die een onvoldoende op de totale organisatiekracht haalt, niet per definitie op elk criterium een onvoldoende heeft behaald. Een vereniging kan drie keer een onvoldoende, één keer een voldoende en één keer een goed hebben gescoord.

Gemiddelde scores

De gemiddelde score staat voor het gemiddelde aandeel van het maximaal te behalen aantal punten. De gemiddelde score is te vergelijken met het geven van een cijfer: een gemiddelde score van 7,5 betekent dat verenigingen gemiddeld een cijfer van 7,5 scoren op dat criterium en daarmee een voldoende behalen (> 8 is een 'goed'). De gemiddelde score kan aanvullend werken bij de interpretatie van de scores.

www.mulierinstituut.nl
@mulierinstituut
(030) 721 02 20

mulier instituut